

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Systemata Wolfij, Spinosa, & Hobbesij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

de exigit præcipi, aut prohiberi à Deo. Sic amor Dei ante omnem legem habet bonitatem objectivam, quia divinis perfectionibus vel maximè conformis est, adeo ut suppositâ naturæ rationalis creatione, eidem non possit non imperari. Sic mendacium malitiam objectivam habet, quia divinæ veracitati adversatur, ideoque exigit prohiberi. Cum verò non omnia objecta ex natura sua sint ejusmodi, quæ ex se aut præcipi exigant, aut prohiberi; sequitur bonitatem hanc, aut malitiam objectivam minùs extensam esse præ bonitate, aut malitia formali, quæ sita est in ordine, aut respectu, quem actus ipse humanus dicit ad legem præcipientem, vel prohibentem: nam omnis actus, etiam ex objecto indifferens, dicitur bonus aut malus moraliter, inquantum sit juxta, aut contra legem Dei.

a) *Wolffius in Philos. pract. univ. demonstrata methodo geom. à §. 49. ut constituat honestatem actuum liberorum, hæc ponit theorematum: Actiones liberae bonæ per easdem rationes finales determinantur, per quas determinantur naturales; malæ autem per diversas. Si actiones liberae per easdem rationes finales determinantur, per quas determinantur naturales, bonæ sunt; si verò determinantur per diversas, malæ sunt. Quod quidem principium ipse vocat fecundissimum in Philosophia practica, utpote cui reliqua innitantur legis naturalis principia ab ipso posita. Nam §. 179. disertè ait: Determinatio actionum liberarum per easdem rationes finales, per quas determinantur naturales, non verò per diversas; est principium cognoscendi legum naturalium, omnisque Juris naturalis. Et supra §. 154. dixerat: Lex naturæ nos obligat ad determinandum actiones liberas per easdem rationes finales, per quas determinantur naturales, non verò per diversas, scilicet ad non determinandum per diversas. Unde inferit §. seq. Qui actiones suas determinat per easdem rationes finales, per quas naturales determinantur, legem naturæ servat; qui*

qui verò determinat per rationes diversas ab iis, per quas determinantur naturales legem naturæ transgreditur. Proinde tota vis honestatis ponitur à *Wolffio* in conformitate actionis liberæ cum ratione finali, determinante actionem naturalem. Si quæris ex eodem: quis tandem sit ille finis actionem naturalem determinans? respondet esse finem à Deo intentum; sic enim habet in *Theol. nat. p. 1. c. 4. §. 648.* & in *Phil. pract. §. 46.* Qui porro sint fines rerum naturalium à Deo intenti, docet §. 46. cit. *Usus facultatum animæ, & organorum corporis sunt fines à Deo intenti: etenim usus rerum naturalium omnium sunt fines à Deo intenti.* Quoniam igitur in harum numero sunt etiam facultates animæ, & organa corporis humani; quin eorundem quoque usus sint fines à Deo intenti, dubitari nequit. Si quæris ulterius; qui sint usus, quos habent vel singillatim, vel conjunctim organa corporis, & facultates animæ? §. 45. ita scribit: *Sensus hunc habent usum, ut eorum quæ sunt, ac fiunt in universo, cognitionem adquiramus.* Quodsi igitur animus quidpiam, ut cognitionem cujusdam, quod in universo est, vel contingit, nobis adquiramus sensu duce; cognitio ista finis est, quem intendimus. Similiter organa vitalia simul sumpta hunc habent usum, ut eorum functionibus vita conservetur. Quando igitur vitæ conservanda gratiâ quid facimus, & functiones organorum vitalium edirigimus; conservatio vitæ finis nostræ actionis est. Qui usus est ex parte rei, veluti ex parte sensuum, & organorum vitalium; finis est ex parte agentis, qui liberâ voluntatis determinatione usus istius compos fieri desiderat. Si denique ex *Wolffio* petis; an usus prædictus sensuum corporis, & facultatum animæ sit finis à Deo intentus? §. 46. cit. clarissimè sic loquitur: *Cognitio eorum, (quæ sunt, ac fiunt in universo, sibi acquirenda, & conservatio corporis sunt fines, quos Deus intendit, dum hominem produxit, cui insunt sensus, & organa sensoria, atque vitalia.* Unde §. 47. veluti concludit: *Si agens ideo agit, ut eum, quem habere possunt usum facultates animæ, & organa corporis, actu consequatur; actiones liberæ per easdem rationes finales determinantur, per quas determinantur naturales: si verò quid ab eo diversum intendit; actiones liberæ determinantur per rationes*

O §

fina

finales diversas ab iis, per quas determinantur naturales. Igitur ex mente *Wolffii* non alia est honestatis regula in actionibus liberis hominum, nisi ducta ab usu sensuum corporis, & facultatum animæ, qui vite conservationem respiciat. Sed num pejorem statuere *Epicurus* poterat? quid enim? usus talis organorum corporis, & facultatum animæ an nunquam legi divinæ erunt diffformes? nihilne inhonestum, quod ad vitæ conservationem faciat? at excipiet aliquis: honestatis regulam in usu non quocunque, sed bono organorum, animæque facultatum à *Wolffio* constitutam esse. Verum eone tandem recidat longissimum *Wolffii* systema: eas esse actiones honestas, quas agens producit usu bono organorum, animæque facultatum; eas verò inhonestas esse, quas usu malo efficiet? cur *Wolffius* ipse ita distinguere neglexit? quorsum istud Autoris §. 21. *Naturâ obligamur ad comparationem honoris, jucunditatis, rerum externarum?*

β) Quid jam commemorem de impiis systematibus, quæ *Benedictus Spinosus* & *Hobbesius* excogitarunt? & prior quidem in tract. theol. polit. c. 16 & p. 4. Ethices proposit. 18. in Schol. ait: Hoc principium, quod unusquisque suum utile querere tenetur, virtutis & pietatis est fundamentum. Et prop. 46. in Schol. has evomit horrendas blasphemias: Nihil nisi torva, & tristis superstitio delectari prohibet, nam qui magis decet famem, & sitim extinguere, quàm melancholiam expellere? mea hæc est ratio, & sic animum induxi meum. Nullum Nunc, nec alius nisi invidus, meâ impotentiâ & incommodo delectatur, nec nobis lacrymas, singultus, metum, & alia hujusmodi, quæ animi impotentis sunt signa, virtuti ducit; sed contra, quo majore lætitiâ adficimur, eo ad majorem perfectionem transimus, hoc est, eo magis de natura divina participare, necesse est. Rebus itaque uti, & iis, quantum fieri potest, delectari (non quidem ad nauseam usque nam hoc delectari non est) viri est sapientis. Non dissimilia statuit *Thomas Hobbes* in suo L. *Leviathan*, seu de Republica c. 15. Fundamentum omnium Legum naturalium Naturæ est conservatio. Et c. 27. Siquis tamen Bona, servos, uxorem videns proximi sui, frui illis cum delectatione imaginatus tantum fuerit, absque omni intentione, vel

con-

consilio per fraudem, aut vim ea occupandi, peccatum non est, neque præcepti. NON CONCUPISCES, violatio. Nam jucundi etiam imaginatione delectari ita homini naturale est, ut lex, quæ id prohiberet, etiam hominem esse prohiberet. An meliores sibi magistros optare poterant nostri temporis Theistæ, & Libertini?

Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu: certum est apud TT. effatum. Ut igitur actus sit honestus, sive moraliter bonus, necesse est, ut, quæcunque ad actum pertinent, à morum regula non dissentiant. Proinde requiritur 1°. ut objectum, circa quod actus versantur, aut quod voluntas, cùm agit, respicit, sit regulis morum consentaneum; aut saltem ejusmodi, ut ab agente morum regulis subiciatur, si nempe ex natura sua bonitatem objectivam non habeat. Dantur enim objecta, quæ ex se neque bona sunt, neque mala moraliter, veluti *ambulatio, scriptio, &c.* 2°. *Finis* sit bonus, ad quem sc. actus ordinatur. & quidem actus morales cùm præcipuè ab intentione dependeant, bonitatem vel malitiam suam maximè desumunt ex fine, adeo ut juxta S. Thomam q. 18. a. 6. qui furatur, ut adulterium committat, *magis adulter sit, quàm fur.* Duplex autem finis distinguitur: alius *intrinsecus*, qui etiam *finis operis* dici consuevit, ad quem actus ex natura sua ordinatur, ut dare eleemosynam ad sublevandum pauperem; alius *extrinsecus*, sive *operantis*, quem sibi operans ex arbitrio suo præfigit; veluti cùm parcè vivis, ut eleemosynam dare queas; actus hic ex fine intrinseco erit actus temperantiæ; ex fine extrinseco actus misericordiæ; erit quoque actus obedientiæ, si intendas, ut præcepto Evangelico obedias. 3°. Nulla *circumstantia* debet esse mala.

Dicun-